

CASPER MARKESTEIJN

Verder kijken
dan dichtbij

38

nieuwjaars-
gedichten
en twee verhalen

CASPER MARKESTEIJN

Verder kijken dan dichtbij

*Achtendertig nieuwjaarsgedichten
en twee verhalen*

Bericht van de uitgever

*Ay, al es nu die winter cout,
cort die daghe ende die nachte langhe,
ons naket saen een somer stout
die ons ute dien bedwanghe
schiere sal bringhen.
Dat es in schine
bi desen nuwen jare,
die hasel brinct ons bloemen fine
es een teken openbare.*

HADEWIJCH

Een fraaiere mijmering over het einde van het ene jaar en het begin van het andere is moeilijk te vinden. We weten niet veel over de dichteres. Naar alle waarschijnlijkheid was Hadewijch een begijntje met een uitzonderlijk talent. Zo halverwege de dertiende eeuw schreef ze over de minne, soms met een duidelijk religieuze ondertoon, altijd een aanmoedigende strekking en bij voorkeur op rijm. Het mag dan koud zijn, de warmte komt en de bloemen zullen weer bloeien.

Ook tijdens de Renaissance organiseerden rederijkers graag wedstrijden voor het mooiste, langste of origineelste nieuwjaarsgedicht. Guido Gezelle, J.C. Bloem en onze grootste somberaar J.J. Slauerhoff volgden in hun sporen. Tegenwoordig is het een geliefde bezigheid voor de dichters van vaderland, stad of dorp.

Omkijken naar wat voorbij is, vanuit een persoonlijke of maatschappelijke invalshoek, biedt vaak een dankbare kapstok om het nieuwe jaar te begroeten. Casper Markesteijn begon er eind 1982 aan, uit verveling of ergernis over de voorgekauwde commerciële wensen. Veertig jaar lang stuurde hij ze naar vrienden, familie, oude en nieuwe burens, relaties, collega's, kennissen. Met elkaar geven ze een beeld van het verglijden van de tijd, de hoogte- en dieptepunten in een mensenleven, de veranderende opvattingen, en het voortschrijden van de welvaart.

In de vroegste herinneringen figureren kolenhokken en komt de bakker nog aan de deur. In latere verzen drinkt men champagne of reist naar idyllische oorden om de overgang van het ene jaar naar het andere te markeren. Zo ontstond een beknopte levensloop en Werdegang ineen. De dichter verhuist maar blijft zoeken naar zijn muze en wat het leven mooi en schoon en de moeite waard maakt.

Uit de korte toelichtingen – op mijn verzoek aangeleverd omdat ze iets vertellen over hoe een dichter te werk gaat – valt op te maken wat de aanleiding was voor zijn mijmeringen of bron van inspiratie. Dat er ook twee korte verhalen tussenslopen moet u maar zien als een speling van het veelzijdig lot van deze dichter, docent, Dordtenaar, duizendpoot, sportman, levensgenieter, vriend en onderzoeker. Een echt mens.

Joke Linders

1983 Het mocht best eens wat anders zijn dan de traditionele nieuwjaarskaart met sneeuw en goede wensen. Omdat fröbelen me niet aanstaat en een van mijn gedichten begin 1983 in het eerste nummer van Maatstaf verscheen – toen nog met Gerrit Komrij en Jan Eijkelboom in de redactie - waagde ik me aan een eindejaarsgedicht van eigen hand.

Inspiratie genoeg. Bij ons thuis vierden we de decemberfeesten zo uitgebreid mogelijk. De boodschappen voor het kerstdiner werden al vroeg in huis gehaald. Poelier Gennisse op de Reeweg leverde het wild, de firma Rutte de wijn. Moeder stond dagen in de keuken om alles voor te bereiden zodat ze op tijd klaar zou zijn voor het voor-, hoofd- en nagerecht op eerste kerstdag. Hoewel er veel ooms en tantes kwamen eten, bleef er meestal genoeg over voor tweede kerstdag.

Vader was van de secundaire voorzieningen, net zo belangrijk. Brandde door de week de kolenkachel alleen in de achterkamer, op zondag en op feestdagen ging ook de haard in de voorkamer aan. Als baas van een kleine brandstoffenhandel was het voor mijn vader geen probleem bijtijds het kolenhok vol te hebben met antraciet. Hij wilde de kou voor zijn. Aan mij de taak de aanmaakhoutjes te hakken en de kolen uit het kolenhok te halen.

OUD WINTERS GEDICHT

Ik lig onder mijn wollen deken van AaBe,
ma strooit de asla leeg over de sneeuw.
Ik hakte bergen houtjes op het blok,
pa reinigde de haard zodat ie trok.
Ik weet al hoe het is als ik beneden kom:
de ETNA loeit, de hitte trekt het mica krom.

De kolensjouwiers hadden ons op tijd voorzien
van kleine antraciet, een mud of tien.
De zwarte mannen in hun manchester pakken
leegden bekwaam de juten zakken
in het betonnen kolenhok,
het pronkjuweel dat kijkers trok.
Het zwarte goud lag tot de rand gestort:
wij kwamen vast niets meer tekort!

Op zondag en met kerst
ging de losbandigheid het verst,
dan stookten we twee haarden.
En als het jaar verjaarde,
ging er een extra kitje bij.

En op dat middernachtlijk laatste uur
staat iedereen voor 't kolenvuur
en roept ontroerd door elkaar:
een heel gelukkig nieuwejaar!

1984 Een goed en bekend merk moest het zijn. Degelijk. Een zogenoemde memodate was nog acceptabel maar verder geen fratsen. Ik zal het horloge voor mijn 21e verjaardag gekregen hebben. Precies zo een als geletruidrager Wim van Est droeg tijdens de 13e etappe van de Tour de France, van Dax naar Tarbes, toen hij tientallen meters diep in een ravijn van de Aubisque stortte. Weer boven sprak hij de legendarische woorden: 'Mijn hart stond stil, maar mijn Pontiac liep nog.'

Inmiddels ligt de mijne alweer jaren in een la van mijn bureau. Hij loopt nog steeds. Opwinden en onrust doen de rest. Zo af en toe moet je de datum verzetten, want hij heeft natuurlijk niet alle gadgets die tegenwoordig vrijwel standaard zijn.

DE ONRUST

Soms hoor ik in mijn oude Pontiac
hoe met een zachte klik de dag vergaat.
Al pakweg zestien jaar houdt hij met gemak
daarna een nieuwe voor me klaar.

In het venstertje onder het glas
staat de dag die is of ook wel was,
want ondanks memodate weet hij niet
als ik wanneer hij uitgelopen is.

Doorgedraaid en opgewonden gaat de onrust
weer z'n oude gang. Het is z'n leven
en z'n lust tijd en dagen uit te delen.
Geen seconde zal me dat vervelen.